
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

רפואת משפחה לתלמידי צמרת - שנה ד' ;apos& - 96447

תאריך עדכון אחרון 24-11-2019

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: רפואה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: עין כרם

מורה אחראי על הקורס (רכז): דר' דודו ברט
דר' עטרה זשוראוועל-יפה

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: nivdaviddex2@gmail.com atarah.jaffe@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

ד"ר עדי בלומנפלד
ד"ר חן ארבל
ד"ר עדן כרמי
ד"ר אליזבטה דופרמן אלברג
ד"ר קרן אמסטר
ד"ר יובל בורשטיין
ד"ר רונן ברנד
ד"ר אלינה בר
ד"ר ערן אלון
ד"ר רונית אלעד
ד"ר אילן גרין
ד"ר רוסלן גולברט
ד"ר נועה גולדשר
ד"ר סלין גדז'אפוס;
ד"ר יוני יוסף
ד"ר אן יפה
ד"ר נעמה פז
ד"ר אילאיל פוקס
ד"ר ליאור פלוט
ד"ר גיל זהבי
ד"ר קרן זילכה
ד"ר ולדימיר צ'אפוס'רטן;
ד"ר קורל ספקטור
ד"ר ז'אפוס'אנה קורמן
ד"ר לירון מרקוביץ
ד"ר נדב טל
ד"ר ג'אפוס'ון ווטקינס

תאור כללי של הקורס:

סבב קליני במסגרת מרפאות רפואת המשפחה ורפואה יועצת בקהילה:
התנסות ברפואה ראשונית בקהילה. הכרת מערכת הבריאות בקהילה ומיקומה בתוך המערכת כולה.
הכרות עם אופי התחלואה בקהילה, וניהול טיפול אקוטי וכרוני בגישה הוליסטית רב-תחומית. העמקת
הידע ברפואה מונעת. הרחבת כלים בנושא מיומנות תקשורת רופא-מטופל

מטרות הקורס:

יישום גישה קלינית להערכה וטיפול בבעיות אקוטיות בקהילה
יישום גישה לניהול מחלות כרוניות בקהילה
יישום הגישה לרפואה מונעת וקידום בריאות בקהילה
הדגמת עקרונות רפואת המשפחה: ריפוי וקידום בריאות האדם השלם בקרב משפחתו, קהילתו, בביתו
ובשרותי הבריאות בקהילה
ביצוע ראיון הרפואי, בדיקה גופנית וחשיבה הקלינית אינטגרטיבית

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. לדון בעקרונות רפואת המשפחה ומאפייני רופא המשפחה וצוותו כולל:
 - הכרות מוקדמת ומצטברת של המטופל ומשפחתו
 - טיפול באוכלוסיות הטרונניות
 - סביבות עבודה מגוונות עם שכיחויות אבחנתיות משתנות
 - ביקורים מרובי מטרות
 - גישה אבחנתית מדורגת
 - הזדמנות לטיפול לאורך זמן
2. הסטודנט יכיר, יבין ינתח ויישם תיאוריות ומודלים יחודיים ברפואת המשפחה, בין השאר בעבודה מסכמת
3. להדגים אבחון וטיפול ראשוני במחלות שכיחות ברפואת המשפחה
4. ליישם גישה קלינית (אבחנה מבדלת וניהול מקרה) לסימפטומטולוגיה שכיחה ברפואה ראשונית.
5. לנהל מפגשי מעקב במחלות כרוניות
6. לפתח גישה מבוססת מידע מהימן לרפואה מונעת וקידום בריאות בקהילה, ולדעת לתת המלצות קונקרטיות מותאמות למטופל
7. להדגים מיומנות בראיון רפואי, תקשורת, בדיקה גופנית, חשיבה קלינית וניהול מקרה
- 8.
9. ליישם לקיחת אנמנזה מכוונת לבעיות רפואיות שכיחות
10. לבצע בדיקה גופנית כללית וממוקדת
11. להשלים למידת בדיקה גופנית ייעודית הדרושה לטפל בבעיות שכיחות ברפואת המשפחה כולל בדיקה נוירולוגית, אורתופדית, ואף אוזן גרון
12. לדון על התפקיד הקריטי של רופא/ת המשפחה במערכת הבריאות.

דרישות נוכחות (%) :

קיימת חובת נוכחות מלאה, כולל 20 שעות מרפאה שבועיות לפחות, שעתיים סדנא שבועית בימי שלישי אחר הצהריים, וימי לימודים מרוכזים בהדסה בימי רביעי של הקורס.

במידה והסטודנט יהיה נוכח פחות מ-80% במרפאות, ו/או 75% בסדנאות וימים מרוכזים, לא יוכל לגשת למבחן, אלא לאחר השלמת השעות.

שיטת ההוראה בקורס: • למידה בחדר המדריך

- למידה עצמאית בהתאם למקרים המתייצגים במרפאה
- למידה אצל גורמים טיפוליים חיוניים נוספים – מרפאת אחיות, עו"ס, טיפת חלב, מוקד, אישפוז יום בקהילה – לפי זמינות בסביבת המרפאה
- בדיקה עצמאית של מטופלים
- הצגת מטופלים למדריך
- ליווי מטופלים בהפניות מעניינות למוקד, למיון, לרפואה שניונית בקהילה, לאחות במרפאה, לבדיקות

מיוחדות, ועוד - לפי זמינות בסביבת המרפאה
• ביצוע ביקור בית, ראיון עם משפחת המטופל, בניית עץ משפחה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

רפואת אורחות חיים
תזונה, המלצות כלליות, סוגי דיאטה, המלצות תליות מחלה
פעילות גופנית, המלצות EBM, המלצות תליות מחלה
רפואת שינה
השמנת יתר
גמילה מעישון
חיסונים למבוגרים, אוכלוסיות מיוחדות (מחלות ריאה, דיכוי חיסוני)
בדיקות סקר
סקר - סרטן מעי הגס
סקר - סרטן שד
סקר - אסטיאופורוזיס
סקר - סרטן ערמונית
סקר - סרטן צוואר הרחם
מחלות אקוטיות
Upper Respiratory Tract Infection
Acute Otitis Media
Otitis Externa
Pharyngitis
Community Acquired Pneumonia
Gastroenteritis
Urinary Tract Infection
פריחות שכיחות בקהילה
כאב גב תחתון
חום בילדים
Sexually Transmitted Disease
מחלות כרוניות
יתר לחץ דם
סוכרת
מחלת לב איסכמית - מניעה ראשונית (היפרליפידמיה, אספירין)
מחלת לב איסכמית - ניהול כרוני
אי ספקת לב - ניהול כרוני
COPD
אסתמה
הגישה לכאב כרוני
טיפול פליאטיבי/סוף החיים
מחלות סומטיות/פסיכיאטריות בקהילה
Irritable Bowel Syndrome
פיברומיאלגיה
גישה - Medically Unexplained Complaints
דיכאון וחרדה

הגישה למשפחה במשבר
מודלים ברפואת המשפחה
גישה קלינית/סימפטומטולוגיה
הגישה לכאבי בטן
הגישה לכאבי ראש
הגישה לעייפות וחולשה
הגישה לסחרחורת
הגישה לבעיות אורתופדיות שכיחות במרפאה
הגישה לשיעול כרוני

חומר חובה לקריאה:
Syllabus - required reading

1. Preventive medicine

• הנחיות קליניות, קידום בריאות ורפואה מונעת, המלצות כח המשימה הישראלי,
בעריכת פרופ' חוה טבנקין, פרופ' אמנון להד
https://www.ima.org.il/userfiles/image/clinical_09_preventive.pdf

עמודים:

8-6 מבוא

13 רפואה מונעת מלידה עד גיל שנתיים.

16 רפואה מונעת מגיל 2-6

19 רפואה מונעת מגיל 7-12

22 רפואה מונעת מגיל 13-19

28 רפואה מונעת מגיל 20-39

34 רפואה מונעת מגיל 40-64

41 רפואה מונעת מגיל 65 ומעלה

42-49 המלצות ליישום הנחיות לקידום בריאות ורפואה מונעת במרפאה ראשונית

59-65 לוח חיסוני השגרה בילדות, בית ספר ומבוגרים

66-74 חיסונים חדשים

75-82 תזונה נכונה למניעת מחלות

83-95 פעילות גופנית

112-131 נזקי העישון והדרכים למניעה וגמילה

132-149 מניעה ואיתור מוקדם של מחלות ממאירות

169-178 מניעה באמצעות תכשירים תרופתיים - Chemoprevention

179-185 אוסטיאופורוזיס מניעה, איתור מוקדם וטיפול

186-190 הערכת הרגלי שינה והפרעות שינה במרפאה הראשונית

193-199 אלימות במשפחה

□ טיפול בהיפרליפידמיה

□ ההנחיות הישראליות לטיפול בהיפרליפידמיה <http://www.ias.org.il/pdf.hyperlipidemia2014>

2. Chronic disease

- Diabetes

□ *Standards of Medical Care in Diabetes – 2018 Abridged for Primary Care Providers*
Clinical Diabetes 2018 Jan; 36(1): 14-37
<http://clinical.diabetesjournals.org/content/36/1/14>

- Hypertension

□ הנחיות קליניות - יתר לחץ דם בישראל - אבחנה, טיפול ואיזון
 כולל ההנחיות העדכניות לאבחון וטיפול ביתר לחץ דם במבוגרים ובילדים – 2019 בעריכת פרופ' עדי
 לייבה ד"ר שוקי לשם ד"ר סוהיר אסדי פרופ' אהוד גרוסמן
https://www.ima.org.il/userfiles/image/clinical_04_bloodpressure.pdf
 עמודים:
 12-54, 61-63, 74-76, 102-128

□ Optional reading

2018 ESC/ESH Guidelines for the management of arterial hypertension European Heart Journal, Volume 39, Issue 33, 1 September 2018, Pages 3021–3104
<https://academic.oup.com/eurheartj/article/39/33/3021/5079119>

- Congestive heart failure

□ *2016 ESC Guidelines for the diagnosis and treatment of acute and chronic heart failure: The Task Force for the diagnosis and treatment of acute and chronic heart failure of the European Society of Cardiology (ESC)*
Developed with the special contribution of the Heart Failure Association (HFA) of the ESC
European Heart Journal, Volume 37, Issue 27, 14 July 2016, Pages 2129–2200
<https://academic.oup.com/eurheartj/article/37/27/2129/1748921>

יש להתמקד בפרקים 3-11

- Primary prevention of cardiovascular disease

2019 ACC/AHA Guideline on the Primary Prevention of Cardiovascular Disease - guidelines made simple
 *(הנחיות להיפרליפידמיה - לפי ההנחיות הקליניות הישראליות מטה)
 - http://www.onlinejacc.org/sites/default/files/additional_assets/guidelines/Prevention-Guidelines-Made-Simple.pdf
 * (עדכון ההנחיות לטיפול בהיפרליפידמיה 2014)
<http://www.ias.org.il/hyperlipidemia2014.pdf>

- Ischemic Heart Disease

□ *Stable Ischemic Heart Disease BMJ Best Practice*
<https://bestpractice.bmj.com/topics/en-us/148>

- Osteoarthritis

□ *Osteoarthritis BMJ Best Practice*
<https://bestpractice.bmj.com/topics/en-us/192>

- Allergy

□ נזלת כרונית קווים מנחים קליניים

https://www.ima.org.il/userfiles/image/clinical_57_nazelet.pdf

- Asthma

□ GINA - Global Initiative for Asthma, pocket guide

- <https://ginasthma.org/wp-content/uploads/2019/04/GINA-2019-main-Pocket-Guide-wms.pdf/>

- COPD

□ GOLD - Global Initiative for Chronic Obstructive Lung Disease
Pocket guide to COPD diagnosis, management and prevention

- https://goldcopd.org/wp-content/uploads/2018/11/GOLD-2019-POCKET-GUIDE-FINAL_WMS.pdf

- Approach to chronic cough

□ Chronic cough: evaluation and management

Am Fam Physician. 2017 Nov 1;96(9):575-580

<https://www.aafp.org/afp/2017/1101/p575.html>

- Palliative care

□ Care of the dying patient in the community

BMJ 2013; 347 doi: <https://doi.org/10.1136/bmj.f4085>

□ הנחיות ליישום חוק החולה הנוטה למות - חוזר מנכ"ל 3/2008

בבית ולא במוסד, בעריכת ישראל דורון, 2006

- Approach to chronic pain

□ The Management of Chronic Overlapping Pain Conditions

- <https://www.practicalpainmanagement.com/pain/neuropathic/management-chronic-overlapping-pain-conditions>

3. Approach to somatic and mental health problems

- Chronic headache

□ Guideline for Primary Care Management of Headache in Adults; Canadian Family Physician Vol 61: August 2015 <http://www.cfp.ca/content/61/8/670.full.pdf>

- Dizziness

□ Dizziness: Approach to Evaluation and Management; American Family Physician. 2017 Feb 1;95(3):154-162.

<https://www.aafp.org/afp/2017/0201/p154.html>

- Fatigue and malaise

□ Fatigue: an overview. Rosenthal TC, Majeroni BA, Pretorius R, Malik K. American Family Physician. 2008 Nov 15;78(10):1173-9.

<https://www.aafp.org/afp/2008/1115/p1173.html>

□ קווים מנחים לבירור וטיפול בעייפות ברופאה ראשונית
https://www.ima.org.il/userfiles/image/clinical_27_tired.pdf

- Depression and anxiety

□ Overview of Depression; BMJ Best Practice
<https://bestpractice.bmj.com/topics/en-us/1083>

- Fibromyalgia

□ אבחון וטיפול בפיברומיאלגיה (דאבת השרירים) - הנחיה קלינית
הגישה דרך אתר וויקיפואה:

[https://www.wikirefua.org.il/w/index.php/%D7%90%D7%91%D7%97%D7%95%D7%9F_%D7%95%D7%98%D7%99%D7%A4%D7%95%D7%9C_%D7%91%D7%A4%D7%99%D7%91%D7%A8%D7%95%D7%9E%D7%99%D7%90%D7%9C%D7%92%D7%99%D7%94_\(%D7%93%D7%90%D7%91%D7%AA_%D7%94%D7%A9%D7%A8%D7%99%D7%A8%D7%99%D7%9D\)_-%D7%94%D7%A0%D7%97%D7%99%D7%94_%D7%A7%D7%9C%D7%99%D7%A0%D7%99%D7%AA_-Fibromyalgia_diagnosis_and_management](https://www.wikirefua.org.il/w/index.php/%D7%90%D7%91%D7%97%D7%95%D7%9F_%D7%95%D7%98%D7%99%D7%A4%D7%95%D7%9C_%D7%91%D7%A4%D7%99%D7%91%D7%A8%D7%95%D7%9E%D7%99%D7%90%D7%9C%D7%92%D7%99%D7%94_(%D7%93%D7%90%D7%91%D7%AA_%D7%94%D7%A9%D7%A8%D7%99%D7%A8%D7%99%D7%9D)_-%D7%94%D7%A0%D7%97%D7%99%D7%94_%D7%A7%D7%9C%D7%99%D7%A0%D7%99%D7%AA_-Fibromyalgia_diagnosis_and_management)

- Irritable bowel syndrome

□ Irritable Bowel Syndrome
Alexander C. Ford, et al, June 29, 2017
N Engl J Med 2017; 376:2566-2578

- Medically unexplained symptoms

□ Assessment and management of medically unexplained symptoms
BMJ 2008; 336 doi:
<https://doi.org/10.1136/bmj.39554.592014.BE>
(Published 15 May 2008) Cite this as: BMJ 2008;336:1124

4. Acute disease

- Pharyngitis

□ Group A Streptococcal (GAS) Disease; CDC Center for Disease Control and Prevention
<https://www.cdc.gov/groupastrep/diseases-hcp/strep-throat.html>

- Upper respiratory tract infection

□ Current Concepts in Adult Acute Rhinosinusitis, Ann M. Aring MD, Miriam M. Chan, PharmD, American Family Physician. 2016 Jul 15;94(2):97-105.
<https://www.aafp.org/afp/2016/0715/p97.html>

- Pneumonia

□ Diagnosis and Treatment of Adults with Community-acquired Pneumonia An Official Clinical Practice Guideline of the American Thoracic Society and Infectious Diseases Society of America
<https://www.atsjournals.org/doi/pdf/10.1164/rccm.201908-1581ST>

-
- Acute abdominal pain
 - *Evaluation of Acute Abdominal Pain in Adults*, Sarah L. Cartwright MD, Mark P. Knudson MD, MSPH, American Family Physician. 2008 Apr 1;77(7):971-978
<https://www.aafp.org/afp/2008/0401/p971.html>
 - Urinary tract infection
 - *Dysuria: Evaluation and Differential Diagnosis in Adults*; Thomas C. Michels MD MPH, Jarret E. Sands DO, American Family Physician. 2015 Nov 1;92(9):778-788.
<https://www.aafp.org/afp/2015/1101/p778.html>
 - Acute otitis media
 - הנחיות קליניות - איבחון וטיפול בדלקת אוזן תיכונה חדה בילדים
https://www.ima.org.il/userfiles/image/clinical_25_ear.pdf
 - Gastroenteritis
 - המלצות לאבחון ולטיפול בגסטרואנטריטיס חדה בילדים בישראל
<https://cdn.doctoronly.co.il/2015/11/%D7%94%D7%A0%D7%97%D7%99%D7%95%D7%AA-%D7%92%D7%A1%D7%98%D7%A8%D7%95%D7%90%D7%A0%D7%98%D7%A8%D7%99%D7%98%D7%99%D7%A1-2015.pdf>
 - Acute diarrhea in adults
 Am Fam Physician. 2014 Feb 1;89(3):180-189.
<https://www.aafp.org/afp/2014/0201/p180.html>
 - Common rashes
 - *Amanda Almon MD et al Common Skin Rashes in Children*, Am Fam Physician. 2015 Aug 1;92(3):211-216.
<http://www.aafp.org/afp/2015/0801/p211.pdf>
 - Fever in children
 - הנחיות קליניות - הורדת חום בילדים
https://www.ima.org.il/userfiles/image/clinical_38_lowerfever.pdf
 - *Evaluation of fever in infants and young children*. Am Fam Physician 2013 Feb 15; Vol. 87 (4), pp. 254-60
<https://www.aafp.org/afp/2013/0215/p254.html>
 - Sexually transmitted diseases
 - *Sexually Transmitted Diseases Treatment Guidelines, 2015* - MMWR Recomm Rep 2015;64
<https://www.cdc.gov/std/tg2015/tg-2015-print.pdf>
 - Lower back pain
 - הנחיות קליניות - מניעה וטיפול בכאבי גב תחתון, ערוך ע"י פרופ' שמואל רייס, פרופ' אמנון להד
https://www.ima.org.il/userfiles/image/clinical_34_lowerback.pdf
 - *Noninvasive Treatments for Acute, Subacute, and Chronic Low Back Pain: A Clinical Practice Guideline From the American College of Physicians*; Annals of

Internal Medicine. 2017;166(7):514-530
- <http://annals.org/aim/fullarticle/2603228/noninvasive-treatments-acute-subacute-chronic-low-back-pain-clinical-practice#>

- Common orthopedic problems

- Shoulder

- Chronic Shoulder Pain: Part I. Evaluation and Diagnosis
Am Fam Physician. 2008 Feb 15;77(4):453-460
<https://www.aafp.org/afp/2008/0215/p453.html>

- Chronic Shoulder Pain: Part II. Treatment
Am Fam Physician. 2008 Feb 15;77(4):493-497
<https://www.aafp.org/afp/2008/0215/p493.html>

- Clinical Evidence Handbook, A PUBLICATION OF BMJ PUBLISHING GROUP Shoulder Pain Am Fam Physician. 2011 Jan 15;83(2):137-138.
<https://www.aafp.org/afp/2011/0115/p137.html>

- Elbow

- Treatment of Lateral Epicondylitis
Am Fam Physician. 2007 Sep 15;76(6):843-848
<https://www.aafp.org/afp/2007/0915/p843.html>

- Knees

- Knee Pain in Adults and Adolescents: The Initial Evaluation
Am Fam Physician. 2018 Nov 1;98(9):576-585.
<https://www.aafp.org/afp/2018/1101/p576.html>

- Foot

- Update on Acute Ankle Sprains
Am Fam Physician. 2012 Jun 15;85(12):1170-1176
<https://www.aafp.org/afp/2012/0615/p1170.html>

- Heel Pain: Diagnosis and Management
Am Fam Physician. 2018 Jan 15;97(2):86-93.
<https://www.aafp.org/afp/2018/0115/p86.html>

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 30 %

הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 20 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 50 %
הערכת המדריך

מידע נוסף / הערות: